

Literature

1. Position of the Central Bank of the Russian Federation of 16.07.12 № 385-P «On the accounting rules in credit organizations, located in the Russian Federation»
2. Federal Law № 161-FZ «On the national payment system.»
3. Federal Law № 7-FZ of 7.02. 2011 «On clearing and clearing activities.»

Кузьмінська О. Е.,

канд. екон. наук, професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ФОРМУВАННЯ ПОЛОЖЕНЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКТИВНИХ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Реформування системи бухгалтерського обліку в банках у напрямі гармонізації з міжнародними стандартами безпосередньо вплинуло на сформовані традиції відображення в обліку кредитних операцій в цілому і забезпечення повернення кредитів зокрема. Кредитні ризики, внаслідок пріоритетності та високої дохідності кредитних операцій, є найвагомішими за ступенем потенційного впливу на діяльність фінансово-кредитних установ. Події на світовому ринку банківських послуг свідчать, що негативний вплив кредитних ризиків завдає банкам значних втрат і є однією з найважливіших причин їх банкрутства. За таких умов зростають вимоги до якості кредитної діяльності сучасних банків. Зокрема, виникає необхідність вдосконалення методів оцінки кредитних ризиків і механізмів їх регулювання на основі дотримання банками принципу забезпечення повернення наданого кредиту, застосування в обліковій практиці банків науково — обґрунтованих методів, способів і процедур обліку і контролю форм забезпечення повернення банківських кредитів.

Визначальним організаційним регламентом з бухгалтерського обліку в кожній банківській установі є облікова політика, як сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються установою для ведення бухгалтерського обліку, складання й подання фінансової звітності. Обов'язкові компоненти облікової політики встановлюються Положенням НБУ «Про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України» [1]. Пропонується розкривати в обліковій політиці банку за встановленими НБУ складовими такі аспекти організації та методики обліку забезпечення активних кредитних операцій:

— за розділом «Характеристика аналітичних рахунків внутрішнього плану рахунків» слід висвітлювати порядок нумерації позабалансових рахунків аналітичного обліку отриманих застав і гарантій, а також надавати характеристику рахунків обліку поручительств;

— у розділі «Додаткові реєстри аналітичного обліку й форми первинних документів, на підставі яких здійснюються операції, включаючи форми документів для внутрішньої звітності» доцільно наводити опис побудови і порядку складання відомості обліку предметів застави (доцільно вести з урахуванням вимог Положення 279 [2] щодо врахування вартості застави при формуванні резервів під кредитні ризики) з розкриттям інформації щодо дати первісного визнання, наслідків застосування процедури внутрішнього контролю, результатів переоцінки, списання з позабалансу, результатів реалізації предметів застави;

— розділ «Правила документообігу й технології обробки облікової інформації» має містити опис документообігу прибуткового і видаткового позабалансового меморіального ордера, а також доцільно передбачити розроблення операційних процедур за формами забезпечення кредитів і розкриття в технологічних картах операцій з кредитування інших банків, органів державної влади та місцевого самоврядування, клієнтів — юридичних осіб, клієнтів — фізичних осіб організаційних аспектів обліку застав, гарантій, поручительств;

— у розділі «Порядок проведення інвентаризації й методи оцінки активів і зобов'язань» доцільно наводити опис порядку проведення інвентаризації забезпечення активних кредитних операцій перед складанням річної фінансової звітності, а також висвітлювати специфіку розкриття організаційних аспектів оцінки і переоцінки вартості предметів застави;

— розділ «Порядок контролю внутрішніх банківських операцій» повинен містити опис порядку застосування процедур внутрішнього бухгалтерського та адміністративного контролю результатів реалізації предметів застави;

— у розділі «Правила застосування в обліку принципу нарахування доходів і витрат (включаючи порядок нарахування амортизації активів і створення й використання резервів)» слід розкривати порядок обліку штрафів, пені, неустойок за кредитними операціями, порядок реалізації предметів застави, на які звернено стягнення відповідно до законодавства України, порядок врахування вартості застав і гарантій за активними кредитними операціями при формуванні резервів під кредитні ризики;

— у розділі «Політика банку щодо роботи із цінними паперами (як придбаними, так і емітованими)» доцільно наводити опис

організаційних підходів щодо обліку кредитних операцій банку під заставу цінних паперів (репо);

— у розділі «Процедури звірки й контролю (операцій, звітності тощо)» потрібно висвітлювати порядок застосування процедур внутрішнього бухгалтерського й адміністративного контролю застав, гарантій, поручительств за активними кредитними операціями;

— розділ «Порядок реєстрації договорів» має містити опис порядку реєстрації договорів застави, іпотеки, гарантії, поручительства.

Отже, зазначені аспекти організації й методики обліку забезпечення активних кредитних операцій мають розкриватися в обліковій політиці банку за встановленими НБУ складовими. Також доцільно передбачити розкриття інформації щодо забезпечення кредитних операцій за приміткою до річної фінансової звітності банку «Облікова політика», що сприятиме підвищенню якісних характеристик пакету річної фінансової звітності банку.

Література

1. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України, затверджене постановою Правління НБУ від 30.12.1998 р. №566. [Електронний ресурс]. — Режим доступу:// <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків, затверджене постановою Правління НБУ від 06.07.2000 № 279. [Електронний ресурс]. — Режим доступу:// <http://zakon.rada.gov.ua>

Ларікова Т. В.,

*канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку
в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ БАНКОМ

Успіх діяльності банківських установ залежить від ефективної системи управління. Однією із основних складових системи управління є планування діяльності банку. Процес планування зорієнтований на визначення перспективних напрямів роботи банку, вироблення шляхів досягнення поставленої мети, прогнозування видів та обсягів ресурсів, необхідних для виконання завдань і прийняття управлінських рішень.

Банківською практикою визначено три основні види планування: стратегічне планування; тактичне планування; оперативне па-